

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2021-02-08
Stockholm

Mål nr
P 3358-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-02-28 i mål nr P 4483-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Bygg- och miljönämnden i Tranås kommun

Motpart

1. P.F.

2. K.U.

Ombud för 1–2: Jur.kand. C.S.

3. G.J.

4. S.J.

SAKEN

Rättelseföreläggande avseende fastigheten XX i Tranås kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1665262

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygg- och miljönämnden i Tranås kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut.

P.F. och **K.U.** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

G.J. och **S.J.** har beretts tillfälle att yttra sig över överklagandet men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygg- och miljönämnden i Tranås kommun har vidhållit sitt tidigare ställningstagande och tillagt i huvudsak följande:

Ärendet inleddes vid nämnden efter anmälan av G.J. och S.J., som äger fastigheten YY. Enligt anmälan hade det på fastigheten XX utförts åtgärder utan bygglov som de uppfattade som en olägenhet för deras del. Nämndens beslut delgavs ägarna till XX samt grannarna G.J. och S.J.. Beslut överklagades inte av grannarna då beslutet till största del var gynnande för dem. Länsstyrelsens beslut delgavs inte grannarna och de fick inte heller möjlighet att yttra sig under processen. Mark- och miljödomstolens beslut delgavs inte heller grannarna och de fick inte heller möjlighet att yttra sig där. Både länsstyrelsens beslut att upphäva punkt 5 a i nämndens föreläggande och mark- och miljödomstolens beslut att upphäva punkt 5 b var beslut som gick de anmälade grannarna emot. Grannarna borde ha delgetts besluten och getts möjlighet att föra sin talan. Mark- och miljödomstolen har begått ett rättegångsfel när de anmälade grannarna inte ansetts som parter i ärendet.

Nämnden vidhåller att markistaket är en bygglovspliktig tillbyggnad genom att det finns en permanent ställning som är byggd med syftet att markisen ska vara utdragen.

Det går inte att säga att bygglov inte krävs av den anledningen att fastighetsägaren har som utgångspunkt att inte utnyttja markisen. Grannarna har ingen möjlighet att påverka när taket är utfällt och det kan antas att markisen kommer att vara utfälld vid de tider då grannarna kommer att uppleva en olägenhet av det. Utgångspunkten för prövningen av om bygglov krävs eller inte bör därför vara när markisen är utdragen.

P.F. och **K.U.** har vidhållit vad de anfört tidigare och tillagt bl.a. följande: Ingen del av deras bygge påverkar några grannar negativt. Även när markisen är utfälld har den ingen påverkan på omkringliggande fastigheter eller deras byggnader i fråga om minskad sol eller försämrad utsikt. Inte heller medför altanen ökad insyn på omkringliggande fastigheter. Att det finns en fast monterad ställning för markisen gör inte att markiskonstruktionen bör ses som en fast konstruktion. Konstruktionen syftar till att bevara livslängden på markisen då den annars kan sätta sig eller förstöras. Fastigheten XX är en av de högst belägna punkterna i Tranås och det är sällan vindstilla på platsen, varför byggfirman rekommenderade en stålkonstruktion. Konstruktionen syftar inte till att ha markisen utfälld oftare. Markisen uppskattas vara i utdraget läge under ca 176 timmar per år, vilket är mindre än 3 procent sett över hela året. Den större delen av året är markisen indragen och det skulle vara missvisande att se den som en fast konstruktion. Markiskonstruktionen saknar väggar. Ramkonstruktionen som finns kvar när markisen är infälld torde inte öka byggnadens volym på ett sådant sätt att den utgör en tillbyggnad som kräver bygglov. Om de skulle behöva ta bort markisen krävs betydande åverkan på huset och det skulle innebära oskäligen kostnader. De har varit av uppfattningen att grannarna gett sitt medgivande till byggnationen och inte haft några invändningar mot utformningen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Formella frågor

Mark- och miljödomstolen har gjort en annan bedömning än nämnden och länsstyrelsen i fråga om föreläggandet avseende markistaket med tillhörande ställning. Avgörandet borde ha föregåtts av kommunikering med sakägare enligt 15 § lagen (1996:242) om domstolsärenden, läst tillsammans med 5 kap. 3 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar (se rättsfallet MÖD 2020:7). Eftersom mark- och

miljödomstolen har underlåtit att kommunicera med ägarna till grannfastigheten har det förekommit ett rättegångsfel i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen – som gett sakägarna möjlighet att yttra sig här – finner i detta fall att målet kan prövas i sak utan att målet återförvisas till mark- och miljödomstolen.

Prövning i sak

Den i målet aktuella markiskonstruktionen utgörs av en fast stålkonstruktion med ett eldrivet utdragbart tak i markisväv. Stålkonstruktionen består av tre från byggnaden utskjutande parallella balkar fästa på en tvärgående balk som vilar på tre stolpar. Konstruktionen saknar väggar. Frågan är om markiskonstruktionen ska anses utgöra en bygglovspliktig tillbyggnad.

Med tillbyggnad avses en ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym, se 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. I praxis har ansetts att det avgörande för frågan om en åtgärd utgör en bygglovspliktig tillbyggnad är dels om det ingår ett tak i konstruktionen, dels om konstruktionen visuellt ger intrycket av att vara en tillbyggnad och innebär en volymökning (se bl.a. rättsfallen RÅ 1999 ref. 53, RÅ 2009 ref. 67 I–III och Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 november 2015 i mål nr P 5587-14).

Syftet med markiskonstruktionen har uppgetts vara att skydda mot sol och regn. Utredningen i målet ger inte stöd för att markisduken kommer att vara utfälld i en sådan utsträckning att den bör betraktas som ett tak. Mark- och miljööverdomstolen anser inte att stålkonstruktionen i sig ger ett visuellt intryck av att vara en tillbyggnad. Den innebär inte heller någon ökning av byggnadens volym. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att markiskonstruktionen inte utgör någon bygglovspliktig tillbyggnad. Överklagandet ska därför avslås.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Margaretha Gistorp,
tekniska rådet Inga-Lill Segnestam samt tf. hovrättsassessorn Sanna Ordenius, referent.

Föredragande har varit Julia Nyberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:5

DOM
2020-02-28
meddelad i
Växjö

Mål nr P 4483-19

PARTER

Klagande

1. P.A.W.F.
2. K.U.

Ombud för 1-2: Jurist S.O.

Motpart

Tranås kommun, Bygg- och miljönämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jönköpings läns beslut 2019-09-03 i ärende nr 403-9985-2018, se bilaga 1

SAKEN

Lov- och rättelseföreläggande samt byggsanktionsavgift avseende fastigheten XX i Tranås kommun.

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut endast på så sätt att punkten 5 b i Bygg- och miljönämndens i Tranås kommun beslut den 22 oktober 2018, § 192, gällande rivning av markistaket med tillhörande ställning upphävs.

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Tranås kommun (nämnden) beslutade den 22 oktober 2018 bland annat att förelägga fastighetsägarna till XX, P.F. och K.U., att senast tre månader efter att beslutet vunnit laga kraft, ha vidtagit rättelse genom att ha rivit markistaket med tillhörande ställning ovanför den övre altanen som markerats med blått på bifogat fotografi (punkten 5 b i föreläggandet).

P.F. och K.U. överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Jönköpings län (länsstyrelsen) som i beslut den 3 september 2019 avslog överklagandet i den del som avser rivning av markistaket med tillhörande ställning.

P.F. och K.U. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen i den delen.

YRKANDEN M.M.

P.F. och K.U. har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att fastställa nämndens föreläggande om rivning av markistak med tillhörande ställning. Till stöd för sitt yrkande har de anfört bland annat följande.

Markiskonstruktionens grundtillstånd och status som tillbyggnad

En markis definieras i regel av möjligheten att dra in och fälla ut ett skydd, tillverkat av kanvasduk, segelduk eller liknande på en ställning, ofta av metall.

Länsstyrelsen anser att utgångspunkten för bedömningen av markistaket bör vara då markistaket är utdraget, och att det förhållandet att markistaket kan dras tillbaka får anses sakna betydelse då dess funktion är att skydda uppåt mot yttre klimat.

Syftet med en markis är i regel att den ska kunna fällas ut då väderleken så kräver. Under årstider med nederbörd i form av snö är en markis av nödvändighet indragen,

då tunga snömängder tynger och kan förstöra både duk och ställning. Då stark vind råder kan markisen av samma anledning inte heller vara utdragen. Avsikten med deras altan är att den huvudsakligen ska vara fri från tak, men vid behov ska kunna skyddas mot sol och nederbörd.

Länstyrelsen hänvisar i sin motivering till Kammarrätten i Stockholms dom den 18 januari 2010, mål nr 4081-09, till stöd för att det saknas betydelse att markisen kan dras in. Nämda ärende gäller dock en konstruktion i omedelbar anslutning till tomtgräns vid parhus, och konstruktionen befanns vara ett plank i plan- och bygglagens mening. Den nu aktuella konstruktionen torde inte vara jämförbar avseende varken placering eller funktion.

Länstyrelsen bedömer att markisen är en tillbyggnad som förutsätts prövas för bygglov enligt 9 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. En tillbyggnad definieras i 1 kap. 4 § PBL som en ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym.

I mark- och miljödomstolen i Växjös dom i mål P 5065-18 konstaterar domstolen att markiser som är utfällda ca 256 timmar per år, vilket motsvarar 2,9 % av tiden året runt eller 8,9 % under tiden maj till augusti inte är utfällda i sådan utsträckning att de bör betraktas som tak. Den i målet aktuella markisen innefattade även utfällbara väggar, och domstolen bedömde att ramkonstruktionen som fanns kvar när taket och väggarna fällts in inte kunde innebära en ökning av byggnadens volym. Stommen skulle enligt domstolen inte betraktas som en tillbyggnad, och markiserna utgjorde således inte en sådan tillbyggnad som kräver bygglov.

De beräknar att markisen kommer att finnas i utdraget skick på grund av nederbörd ca 78 timmar per år. Under tiden maj till september uppskattas antalet timmar bli ca 176 timmar för skydd mot sol. Under semestertid är de i regel bortresta 2-3 veckor, och markisen är då indragen. De avser utifrån rådande situation att minimera nyttjandet av markisen, och tiden i utdraget skick uppskattas uppgå till mindre än 3 % över året.

Den tid sett över året som markisen är utdragen utgör en betydligt mindre andel tid i förhållande till tiden den är indragen. Utgångspunkten för bedömningen bör därför vara markisen i indraget skick. Den nu aktuella markisen är en konstruktion med en ställning som saknar väggar, och den ramkonstruktion som finns kvar när markisen är infälld torde i än mindre utsträckning än i tidigare avgjort ärende anses öka byggnadens volym på det sätt att den utgör en sådan tillbyggnad som kräver bygglov.

De har låtit uppföra all byggnation i samråd med yrkesmän och har haft anledning att tro att utformningen har varit i enlighet med gällande regelverk.

Olägenhet för omgivningen

Markisens takliknande skydd kommer endast att vara utfällt i mycket liten utsträckning. Även om domstolen finner att markisen ska bedömas i utdraget läge så påverkar den inte sol eller utsikt för omgivande fastigheter eller deras byggnader. Altanerna medför inte heller ökad insyn på grannfastigheterna.

För deras del skulle borttagande av markisen innebära betydande åverkan på huset som den är fäst vid, både på dess utsida och dess insida.

De har varit av den uppfattningen att grannarna har givit sitt medgivande till byggnationen och inte haft några invändningar mot dess utformning. De är mycket angelägna om att inte störa närboende och är villiga att begränsa användning av markisen eller vidta kompletterande åtgärder i överenskommelse med grannarna utifrån deras behov och önskemål.

Det besvär och den förändring av hus och uteplats som ett borttagande av markisen skulle innebära för dem utgör en betydande nackdel. Markisen utgör varken i utfällt eller indraget tillstånd en olägenhet för omgivande fastighetsägare, vars utsikt och tillgång till sol inte begränsas av markisen eller dess ställning. De har varit i god tro rörande byggnationens överensstämmelse med vad som är tillåtet och även varit i

god tro rörande grannarnas samtycke. Rivning av markisen medför kostnader och effekter på befintlig byggnation som inte är skäligen.

DOMSKÄL

Prövningsramen

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att P.F. och K.U. har överklagat länsstyrelsens beslut endast i den del som avser rättelseföreläggandet avseende markistaket med tillhörande ställning. Domstolen prövar således inom ramen för detta mål endast om nämnden har haft förutsättningar att förelägga P.F. och K.U. att riva markistaket med tillhörande ställning på den övre altanen.

Prövning i sak

För att en konstruktion ska anses utgöra en byggnad krävs bl.a. att anordningen utgör en varaktig konstruktion av tak och väggar. I praxis har ansetts att det avgörande för frågan om en åtgärd utgör en bygglovspliktig tillbyggnad är om det ingår ett tak i byggnationen (se bl.a. RÅ 2009 ref. 67 I-II och MÖD 2015:46). Anordningar utan tak betraktas i normalfallet inte som en byggnad (jfr MÖD 2015:42).

Den i målet aktuella markiskonstruktionen har en utformning som motsvarar traditionella markiser för sol- och regnskydd. Klagandena har redogjort för syftet med markisen samt att taket kommer att vara utdraget under en begränsad period av året. Det har inte framkommit några omständigheter som talar emot en sådan användning. Mark- och miljödomstolen bedömer att utredningen i målet ger stöd för att markisen inte kommer att vara utfälld i sådan utsträckning att den bör betraktas som varaktigt tak. Den ramkonstruktion som alltså finns kvar när taket har fällts in kan inte heller anses innebära en ökning av byggnadens volym.

Mark- och miljödomstolen bedömer således att markistaket med tillhörande konstruktion inte är att betrakta som tillbyggnad som kräver bygglov för uppförande (jfr mark- och miljödomstolens avgörande den 19 augusti 2019 i mål nr P 5065-18 samt beslut om ej pt från MÖD den 23 oktober 2019).

Med hänsyn till det ovan sagda finner mark- och miljödomstolen att punkten 5 b i föreläggandet avseende rivning av markistaket och tillhörande konstruktion ska upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 20 mars 2020.

Cecilia Giese Hagberg

Mårten Dunér

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Ewa Svensson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.